

УХВАЛЕНО:

Вченою радою
Фізико-механічного інституту
ім. Г.В. Карпенка НАН України,
протокол №3 від 28.02.2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Директор
Фізико-механічного інституту
ім. Г.В. Карпенка НАН України,
академік НАН України,
Зіновій Назарчук

ПОЛОЖЕННЯ

**про моніторинг якості виконання освітньо-наукової програми
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України**

1. Загальні положення

Положення про моніторинг якості виконання освітньо-наукової програми на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України (далі – Положення) регламентує порядок, процедуру і форми проведення контролю за якістю виконання освітньо-наукової програми (далі – ОНП) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у Фізико-механічному інституті ім. Г.В. Карпенка НАН України (далі – ФМІ ім. Г.В. Карпенка НАН України).

Нормативною базою моніторингу виконання ОНП у ФМІ ім. Г.В. Карпенка НАН України є: Конституція України, Закон України „Про вищу освіту” ~~„Про наукову та науково-технічну діяльність”~~ стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за відповідною спеціальністю (у разі відсутності відповідного стандарту вищої освіти вимоги до рівня знань, умінь і навичок визначаються відповідно до восьмого рівня Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 101, ст. 3700; 2020 р., № 54, ст. 1670)), накази МОН та розпорядження Президії НАН України.

Якість виконання ОНП має такі складові: рівень знань здобувачів (здобувач ступеня доктора філософії (далі – здобувач) – особа, яка виконує у ФМІ ім. Г.В. Карпенка НАН України ОНП на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії), якість методів навчання і виховання (організації та мотивації пізнавальної діяльності, контролю за здійсненням навчальної діяльності), засвоєння та дотримання моральних норм.

Моніторинг якості підготовки фахівців – це одночасно і перевірка якості діяльності викладачів, якості реалізації ОНП, основним результатом якого є успішне виконання здобувачами ОНП на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, а також комплексна підготовка фахівців до самореалізації у суспільстві.

Основним завданням моніторингу є отримання об’єктивної інформації про якість освітнього процесу шляхом проведення як внутрішнього, так і зовнішнього контролів відповідно до завдань державної політики в галузі освіти і науки, під час яких дається оцінка стану та результатів виконання ОНП, рівню навчально-методичного, матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу. Моніторинг може включати опитування різних груп респондентів, тестування, проведення контрольних робіт тощо.

Якість освіти – інтегральна характеристика системи освіти, яка відображає ступінь відповідності досягнутих реальних освітніх результатів та умов освітнього процесу нормативним вимогам, соціальним і особистісним очікуванням.

2. Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм

2.1. Забезпечення ефективного, об'єктивного інформаційного відображення стану якості системи освіти, відстеження динаміки якості наданих освітніх послуг, ефективності управління якістю освіти та науковою діяльністю викладачів.

В ОНП визначають вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічна послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання ОНП, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач ступеня доктора філософії.

2.2. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

- розробка та використання єдиних нормативних матеріалів;
- отримання достовірної та об'єктивної інформації про умови, організацію, зміст та виконання ОНП;
- своєчасне виявлення змін у підготовці фахівців й викликаних ними чинників.

3. Об'єкти моніторингу

Об'єктами моніторингу є:

3.1. Навчальне середовище (контингент здобувачів, кадрове забезпечення).

3.2. Навчальний процес (навчально-методичне забезпечення, поточний контроль та атестація здобувачів ступені доктора філософії).

3.3. Якість та результативність реалізації викладачами ОНП.

3.4. Наукова діяльність співробітників (викладачів), залучення до наукової діяльності здобувачів.

Моніторинг здійснюється за різними напрямками залежно від його цілей, рівня здійснення й обстежуваного об'єкта. До основних напрямків моніторингу належать:

- дотримання законодавства;
- оснащеність освітнього процесу;
- рівень навчальних досягнень;
- організація превентивної освіти здобувачів;
- професіоналізм науково-педагогічних працівників;
- рівень наукових досягнень та публікаційна активність науково-педагогічних працівників.

3.5. Моніторинг якості вищої освіти використовує різні види вимірювань: педагогічні, дидактичні, соціологічні, психологічні, статистичні та ін. Аналіз діяльності випускової кафедри обговорюється на Вченій раді інституту. За результатами обговорень вживаються заходи щодо усунення недоліків та зазначаються терміни їх реалізації.

Моніторинг якості освітнього процесу на випускових кафедрах включає аналіз:

- якості навчальних планів (забезпечення компетентності здобувачів вищої освіти, наявність дисциплін, що відображають останні досягнення науки тощо);
- розкладу занять та консультацій (тижневе навантаження здобувачів та викладачів, чіткість розкладів тощо);
- якості навчальних занять (активні/інноваційні методи навчання, науковість і доступність, системність і послідовність, проблемні лекції, активність здобувачів на семінарах та практичних заняттях тощо);
- рівня успішності здобувачів;
- стану організації самостійної роботи здобувачів (методичне забезпечення дисциплін, контроль за самостійною роботою здобувачів тощо);
- рівня підготовки здобувачів;
- стану наукової роботи здобувачів;
- стану наукової роботи викладачів;
- стану наукової діяльності викладачів, стану залучення здобувачів до наукової роботи у відділах інституту, до наукових семінарів у відділах, до конференцій, які проводить ФМІ ім. Г.В. Карпенка НАН України.

3.6. Складовою частиною моніторингу є контроль якості знань, який включає:

3.6.1. Самоконтроль (питання для самоконтролю містяться в робочій програмі дисципліни).

3.6.2. Кафедральний контроль:

- відвідування занять завідувачем випускової кафедри;
- відкриті лекції, семінарські, практичні заняття та їх обговорення.

3.7. В освітньому процесі ФМІ ім. Г.В. Карпенка НАН України використовуються такі види контролю:

- вхідний;
- поточний;
- підсумковий.

3.7.1. Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів з дисциплін, які забезпечують цей курс. Вхідний контроль проводиться на першому занятті. Результати контролю аналізуються

на випусковій кафедрі спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводитимуть заняття з нової дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги, коригування освітнього процесу.

3.7.2. Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачами. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, виступів здобувачів при обговоренні питань на семінарах, у формі комп'ютерного тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються відповідною випусковою кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є важливою інформацією для визначення успішності здобувачів.

3.7.3. Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає:

- підсумковий (семестровий) контроль – це форма контролю засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі заліку та/або екзамену;
- атестацію здобувача – встановлення разовою спеціалізованою вченою радою у результаті успішного виконання здобувачем ступеня доктора філософії ОНП та публічного захисту ним дисертації відповідності результатів його наукової роботи вимогам ОНП.

4. Реалізація моніторингу

4.1. Реалізація моніторингу передбачає організацію постійного відстеження й накопичення даних на основі:

4.1.1. Документів і матеріалів, отриманих у ході:

- акредитації та ліцензування;
- проведення атестації здобувачів;
- підвищення кваліфікації та атестації наукових кадрів.

4.1.2. Результатів планових моніторингових досліджень.

4.2. Отримана під час моніторингу інформація має відповідати таким вимогам:

- об'єктивність (відображення реального стану справ);
- повнота (оптимальність джерел інформації);
- достатність (прийняття обґрунтованих рішень);
- оперативність (своєчасність інформації);
- доступність (реальність вирішуваних проблем).

5. Організація й управління моніторингом

5.1. Особи, які організовують і здійснюють моніторинг, несуть персональну відповідальність за достовірність, об'єктивність наданої інформації, за обробку даних моніторингу, їх аналіз та використання, поширення результатів.

5.2. З урахуванням змін, що відбуваються у вищій освіті, можливий перегляд системи показників моніторингу та вдосконалення методів і напрямків досліджень.

5.3. Моніторинг передбачає широке використання сучасних інформаційних технологій на всіх етапах: збирання, обробка, зберігання, використання інформації. Зберігання та оперативне використання інформації здійснюють за допомогою електронного зв'язку й регулярного поповнення електронних баз даних.